

Tisztelt Jelenlévők!

Balatonfüred Önkormányzata, a Lóczy Gimnázium és a Magyarhoni Földtani Társulat nevében szeretettel köszöntöm az egybegyűlteket abból az alkalomból, hogy a mai közös megemlékezéssel tiszteletünket fejezzük ki id. Lóczy Lajos tudományos és emberi nagysága előtt.

Tavaly elhatároztuk, hogy 2020-ban egy többnapos emlékülést rendezünk meg Balatonfüreden, amelynek két apropója lesz:

- 1./ megemlékezni Lóczy Lajos halálának és két összefoglaló műve megjelenésének 100. évfordulójáról („A Balaton földrajzi és társadalmi állapotainak leírása” című összefoglaló kötet és a „Balaton tó környékének részletes földtani térképe (M=1:75.000)”); valamint
- 2./ megünnepelni a Lóczy Lajos Gimnázium alapításának 65. évfordulóját, és a felújított iskolaépület átadását.

Az Önök által is jól ismert járványügyi helyzet kialakulása miatt, idén nem tudtuk megrendezni a korábban eltervezett programsorozatot, azt el kellett halasztanunk 2021. május közepére.

A mostani alkalom arra hivatott, hogy az adott helyzetben még az emlékéven belül, Lóczy születésének 171. évfordulójának napján kifejezzük tiszteletünket a tudós géniusza előtt, a Tagore sétányon történő faültetéssel egybekötött emléktáblaavatással.

A mai megemlékezésen kívül, még szintén a centenárium évében, november 11-én a Magyar Tudomány Ünnepe keretében Lóczy-emlékülésre kerül sor az Akadémiai Székház Dísztermében. Az előadásokat 14 órától online közvetítik MTA YouTube-csatornáján.

Az Akadémia emlékülésén kerül bemutatásra a Magyarhoni Földtani Társulat által idén kiadott igényes szakmai tartalmú, ismeretterjesztő tanulmánykötet, amelynek címe „A Balaton kutatása Lóczy Lajos nyomdokán”. Ebben a kötetben földtudományi szakemberek saját kutatásaik eredményeinek bemutatásával kívántak tisztelni minden idők legkiemelkedőbb magyar geológusának, a Budapesti Tudományegyetem professzorának, a Magyar Királyi Földtani Intézet igazgatójának, az MTA rendes tagjának emléke előtt. A rendezvényen a kötetben szereplő 8 kiválasztott téma előadás formájában is elhangzik.

Tisztelt Jelenlévők!

Lóczy Lajosról röviden szólni nagyon nehéz feladat, hiszen élete és munkássága olyan gazdag, hogy azzal önálló cikkek, illetve könyvek. Engedjék meg, hogy mint Lóczy balatoni eredményeinek nyomdokán több, mint 2 évtizedig tevékenykedő kutató csupán néhány személyes gondolat erejéig emlékezzek meg a Mesterről.

1849. november 4-én, ma 171 éve Pozsonyban született, Ópáloson (Arad-Hegyalján) nőtt fel, édesapjával bebarangolta a környék hegyeinek vadregényes tájait. Aradon érettségizett. Ezt követően a Zürichi Műegyetemen tanult, ahol kiváló eredménnyel, mérnökként diplomázott. Tanulmányai során tanáraival bejárta az Alpok hegyláncait, **beleszeretett a geológiába.**

Nemzetközileg is nagyra értékelt, és a későbbi szakmai karrierjét a Széchenyi Béla vezette Kelet-Ázsiai Expedícióban alapozta meg, ahová 28 éves korában jutott el. A 29 hónapos ázsiai vándorlása során feladata a felkeresendő tájak geográfiai és geológiai megkutatása, továbbá gyűjtemények szerzése volt. Két évtizeden át dolgozta fel a terepen gyűjtött anyagokat. Az expedíció tudományos eredményeinek döntő része az ő nevéhez fűződik. 3 összefoglaló könyvben publikálta az eredményeket (1886, 1889, 1901), amelyet a kor szakemberei a **geológiai munka remekművének** minősítettek. Tudományos eredményei elismeréseként több nemzetközi és hazai díjat kapott, továbbá 1888-ban **(39 évesen) az MTA levelező**, 1901-ben rendes **tagjává** választották.

Kevés olyan szakember van, akit két tudományterület is sajátjának tart. Ilyen volt id. Lóczy Lajos, akit a „geológusok geográfusának” és a „természetföldrajzosok geológusának” tekintettek.

Közel két évtizeden át volt a Budapesti Tudományegyetem Földrajzi Tanszékének vezetője, majd a Földrajzi Intézet igazgatója. A földtani alapokon nyugvó, elemző, értékelő, oknyomozó, a jelenségeket fejlődésükben vizsgáló természeti földrajz megalapítója volt. A hazai földrajzot az európai tudomány élvonalába emelte.

A Magyar Királyi Földtani Intézetben is közel másfél évtizedet töltött el. Szakmai tevékenysége intézetigazgatóságának 11 éve alatt teljesebben ki. A Kárpát-medence regionális egységei szerinti térképező, kutatómunkát és a terület komplex megismerésére való törekvést szorgalmazta. Szükségesnek tartotta a gyakorlati célú térképezést, amelynek célja a nyersanyagkutatás, az építés-, és vízföldtani, valamint agrogeológiai viszonyok megismerése. Nagy hangsúlyt fektetett az ország régióit bemutató térképek és monográfiák publikálására.

Gazdag szakmai hagyatékának kiemelkedő gyöngyszeme a **Balaton-kutatás**. A Földrajzi Társaság elnökeként 1891-ben tett javaslatot a Balaton Bizottság felállítására és a tó kutatásának megszervezésére. 28 éven át a téma köré gyűjtötte kora legkiválóbb tudósait, csopaki házából irányította az interdiszciplináris természet- és társadalomtudományi kutatásokat, gondoskodott a munka kivitelezéséhez szükséges anyagi eszközök megszerzéséről. A kutatásokban mintegy 60 szakember vett részt, akiknek tollából 32 monográfia kötet született, magyar és német nyelven, továbbá 2 db térkép készült el. A nemzetközileg is páratlan munka számos külföldi és hazai elismerést kapott.

Lóczy Lajos egyetemi tanárként, igazgatóként, tudományszervezőként és közéleti személyiségként egyaránt kimagasló volt. Emberi, szakmai tekintélyét becsületos jelleme révén a tudományt szolgáló nemes célok érdekében hasznosította, optimális kutatási feltételeket teremtve.

Számos tudományos társaság tagja, vezetője volt. A Magyarhoni Földtani Társulatnak 1874 – haláláig volt tagja, 12 éven át főtitkára volt. A Magyar Földrajzi Társaságnak 1890-haláláig tagja, 12 évig elnöke, majd tiszteleti elnöke volt. A Magyar Turista Egyesület alapító tagja, alelnöke; a Magyar Természetudományi Társulatnak és a Magyarországi Kárpát Egyesületnek tagja volt.

Végezetül, megemlítem, hogy Lóczy nevét viseli a Holdon egy kráter, a Tien-san hegység egyik hegycsúcsa, számos hazai település utcája, és Balatonfüreden az ország egyetlen középiskolája. A Lóczy Gimnázium, amelyet 65 évvel ezelőtt, 1955-ben a Zollner házban nyitottak meg, 1956-ban vette fel Lóczy Lajos nevét. 1964. januárjában költözött be abba az épületbe, amelyet 2020-ban kibővítettek, felújítottak és néhány hete visszaadták a gimnázium tanulóinak és tanárainak.

Befejezésül, szeretném meghívni a tisztelt jelenlévőket Lóczy Lajos geológus, geográfus, akadémikus tiszteletére rendezett faültetésre, és a mellé helyezett emléktábla felavatására.

Az elültetett magyar juhar az állandó és gyarapodó megújulást, az alá helyezett füredi mészkőből készült emléktábla az időálló értéket képviseli. Ez lehetőséget és méltó helyszínt ad a cselekedve emlékező utókornak, hogy elzarándokoljon e helyszínhez leróni tiszteletét.

Elhangzott Balatonfüreden, 2020. november 4.-én

Sajtó:

https://furedtv.hu/video/emlka-lczy-lajos-tiszteletre?fbclid=IwAR0kOigCRDMGWodTbAyS_3gsdgtMqQotbA3bPPtfBmoC4TNpGXpQYjgG0to

<https://balatonfured.hu/2020/11/04/a-geologus-akit-meg-a-holdon-is-ismernek/>